

Ny godkjenningsordning for minirenseanlegg – utfordringer sett fra kommunesiden

Av Kjersti Jacobsen

Kjersti Jacobsen er spesialkonsulent i Ullensaker kommune.

Innlegg på fagtreff i Norsk vannforening 23. februar 2009.

Sammendrag

Den nye godkjenningsordningen for minirenseanlegg byr på utfordringer for kommunale saksbehandlere. Det foreligger lite veiledningsmateriell i hvordan ordningen skal håndteres. Man kan stille spørsmål om det er tilstrekkelig sikkert og rasjonelt at kommunene skal ha ansvar for å vurdere om, i norsk sammenheng, nye minirenseanlegg tilfredsstillende alle krav.

Innledning

Fristen for overgang til ny godkjenningsordning for minirenseanlegg er utsatt til 01.07.2010. Pr i dag kan dermed både den nye ordningen og nasjonale ordninger benyttes. Den norske typegodkjenningsordningen er imidlertid opphevet fra mai 2007. Det foreligger lite veiledningsmateriell for oss kommunale saksbehandlere i hvordan vi skal håndtere den nye ordningen etter NS-EN 12566-3.

Jeg vil i det følgende peke på noen spørsmål som har meldt seg under arbeid med noen få i norsk sammenheng nye minirenseanlegg – altså anlegg som

ikke har typegodkjenningsbevis etter den gamle ordningen. Jeg har kun tatt for meg problemstillinger som går på dokumentasjon av rensesgrad og funksjon, ikke materialtetthet, drift/oppfølging/service m.m.

Ha i mente en typisk arbeidssituasjon for en kommunal saksbehandler innen teknisk sektor: Hun eller han sitter kanskje i en liten eller middels stor kommune, uten et stort fagmiljø rundt seg og skal ha oversikt over og forvalte flere ulike fagområder. Hun eller han har sjeldent spisskompetanse innen renseteknologi, prosess tekniske forhold eller vurdering av miljøkonsekvenser, og har *alt* for lite tid.

Krav til minirenseanlegg – og noen spørsmål

I henhold til forurensningsforskriften kapittel 12 skal minirenseanlegg ha dokumentasjon som tilfredsstillende både den europeiske standarden og de norske tilleggskravene som er nedfelt i forurensningsforskriften. I praksis betyr dette bl.a. at:

Sertifikat: Minirenseanlegg skal ha sertifikat på at det er testet i henhold til NS-EN 12566-3. Vi har så langt sett

eksempler på sertifikater for en håndfull anlegg, alle på ulik form og med forskjellige opplysninger oppgitt. Hva skal et slikt sertifikat inneholde? Hvilken informasjon må med for at vi skal kunne foreta de nødvendige vurderinger?

Rensegrad fosfor: Forurensningsforskriften krever rensegrad for fosfor på minst 90 % i følsomme og normale områder. Hvordan skal vi forholde oss til anlegg som har sertifikat som viser at de er testet i henhold til NS-EN 12566-3, men uten å oppnå 90 % fosforrensing? Må anlegget gjennomgå fullstendig uttesting etter det 38 ukers testprogrammet som beskrives i tillegg B til NS-EN 12566-3, eller er det – som jeg har hørt hevdet fra anleggsleverandør – tilstrekkelig med en betydelig kortere testperiode og uttesting under færre variasjoner i betingelser? Er det realistisk å forvente at kommunale saksbehandlere har kompetanse og kapasitet til å vurdere om uttestingen av en anleggstype har vært tilstrekkelig systematisk til at man kan si at forurensningsforskriftens krav er oppfylt?

Øvrige testparametre: Forurensningsforskriften stiller krav til rensegrad på organisk stoff i tillegg til fosfor. I testprogrammet i tillegg B er det listet en rekke andre parametre som skal eller bør testes. Har noen av disse innvirkning på anleggets funksjon? Hva er ”bra” og hva er ”dårlige” verdier for de ulike parametrene?

Klimatilpasning: Minirensenanlegg skal være tilpasset de normale klimatiske forhold på stedet hvor det skal brukes. I

henhold til NS-EN 12566-3 skal de ha dokumentasjon på gjennomsnittlig lufttemperatur. Igjen, hva er verdiene vi må se etter for å vurdere dette?

Kontrollorgan: Hvordan vet vi at foreliggende sertifikater er utstedt av akkrediterte laboratorier eller kontrollorgan? Har vi mulighet til å sjekke opp mot lister, eller må vi ganske enkelt stole på det vi blir forelagt?

Her er mange spørsmål – og jeg er usikker på hvor jeg skal finne svarene jeg trenger.

Konsekvenser

Med den gamle nasjonale typegodkjenningsordningen visste vi at det var foretatt en helhetlig vurdering av anleggene, og at rensegrad og funksjon var dokumentert i samsvar med norske rensekra. Dersom den nye godkjenningsordningen overlates til kommunene å håndtere uten nærmere veiledning, er jeg redd for at vi risikerer at anlegg som ikke holder mål, slippes inn på markedet. Særlig mye bedre er det ikke at vi like gjerne kan komme til å sette foten ned for anlegg som faktisk har god nok kvalitet, og som dermed kunne vært et fullgodt alternativ til anleggstypene vi i dag er kjent med.

Hva med tidsbruk – både for kommunene og anleggsleverandørene? En av sakene vi har arbeidet med i Ullensaker kommune har vi brukt et drøyt år på, med en lang rekke brev, e-poster, telefoner, diskusjoner samt forsøk på å tydeliggjøre krav – og fortsatt har vi ikke kunnet konkludere om hvorvidt den aktuelle anleggstypen kan tillates eller ikke.

Dersom alle leverandører skal gå mer eller mindre tilsvarende runder i hver kommune, kan man stille spørsmål om dette er fornuftig bruk av tid og ressurser.

EUs vanddirektiv stiller juridisk bindende krav til vannkvalitet i vassdrage- ne. En rekke kommuner er eller skal i den forbindelse i gang med et omfattende arbeid med å pålegge oppgradering av utilstrekkelige mindre avløpsanlegg. I mange tilfeller er minirensanlegg beste alternativ når gamle og utilstrekkelige anlegg skal oppgraderes. Som saksbehandler ønsker jeg å kunne føle meg trygg på at anleggene jeg skal godkjenne er i stand til å fungere som forutsatt under norske forhold – både av miljømessige og økonomiske hensyn.

Bare i Ullensaker kommune er kostnader forbundet med opprydding i avløp i spredt bebyggelse anslått til kr 50 mill – og for hver enkelt anleggseier er det snakk om kostnader +/- kr 100 000,-. Vi snakker med andre ord om betydelige summer for enkeltpersoner og for anleggsleverandører.

Ønsker

Fortrinnsvis bør det opprettes et nasjonalt organ som gjennomgår dokumentasjon for alle anleggstyper og vurderer om krav i både EN 12566-3 og i forureningsforskriften er oppfylt. Dette vil være trygt og tidseffektivt, og vil bidra til likere praktisering av regelverket fra kommune til kommune.

Dernest er det behov for gode sjekklister, veiledere og ikke minst kurs i hvordan den nye godkjenningsordningen skal håndteres av kommunene.

Etterord

Etter at dette innlegget ble holdt, er VA/ Miljøblad nr 52 om minirensanlegg tatt til revidering for å tilpasses endringer i regelverket. Det er gått ut brev fra fylkesmennene til landets kommuner, med orientering om hvordan vi inntil videre kan forholde oss til godkjenningsordningen. Og, ikke minst, det er utarbeidet en sjekkliste for dokumentasjon av minirensanlegg. Sistnevnte finnes på www.avlop.no.